Адміністративне право

УДК 342.9:346.01

Курило Володимир Іванович
доктор юридичних наук, професор,
член-кореспондент НААН України,
Заслужений юрист України,
завідувач кафедри адміністративного та фінансового права
Національний університет біоресурсів і природокористування України
Kurylo Volodymyr
Doctor of Science of Law, Professor,
Corresponding Member of the National Academy of Agrarian Sciences of Ukraine,
Honored Lawyer of Ukraine,
Head of the Department of Administrative and Financial Law
National University of Life and Environmental Sciences of Ukraine
ORCID: 0000-0003-1268-801X

Мушенок Віктор Васильович
доктор юридичних наук, професор,
завідувач кафедри теорії права, міжнародного права та приватного права
Інститут міжнародних відносин та права
Київського міжнародного університету
Mushenok Viktor
Doctor of Science of Law, Professor,
Head of the Department of Theory of Law, International Law and Private Law
Institute of International Relations and Law
Kyiv International University
ORCID: 0000-0003-0411-7567

Карнаух Андрій Васильович
здобувач освітнього ступеня «магістр»
Інституту міжнародних відносин та права
Київського міжнародного університету
Karnaukh Andriy
Master's degree Candidate of the
Institute of International Relations and Law
Kyiv International University
ORCID: 0009-0002-1642-8901

СПРОЩЕНА СИСТЕМА ОПОДАТКУВАННЯ ЯК АЛЬТЕРНАТИВА НОРМАТИВНО-ПРАВОВОГО ФІСКАЛЬНОГО ВПЛИВУ ДЕРЖАВИ НА ДІЯЛЬНІСТЬ АРБІТРАЖНИХ КЕРУЮЧИХ
SIMPLIFIED TAXATION SYSTEM AS AN ALTERNATIVE TO THE REGULATORY-LEGAL FISCAL INFLUENCE OF THE STATE ON THE ACTIVITIES OF ARBITRATION MANAGERS

Анотація. *Вступ. У статті висвітлено особливості фіскальної взаємодії держави на арбітражних керуючих та встановлено, що контрольно-наглядовий вплив органів публічного управління та застосування механізмів юридичної відповідальності є елементами податкової політики держави, які спрямовані як на забезпечення дохідної частини державного та місцевих бюджетів. Звернута увага на доцільність формування основних векторів розвитку таких публічних управлінських та регуляторних відносин податкового симулювання діяльності арбітражних керуючих в Україні як застосування спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності для формування справедливого підходу до оподаткування окремих категорій платників податків.*

Метою статті є дослідження нормативно-правового закріплення статусу, повноважень та принципів формування винагороди арбітражного керуючого для доведення можливості використання спрощеної системи оподаткування для таких платників податків як альтернативи стимулюючого оподаткування щодо підвищення ефективності у діяльності зазначених суб'єктів суспільних управлінсько-економічних відносин.

Матеріали і методи. Матеріалами дослідження виступили нормативно-правові акти України: Кодекс України з процедур банкрутства, Податковий кодекс України, Кодекс України про адміністративні правопорушення, Кримінальний кодекс України, закони України «Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування», «Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану» та інших законодавчих актів України.

Методологічну основу дослідження становлять наступні методи. Теоретичні методи: аналіз та синтез, порівняння та узагальнення підходів до оподаткування арбітражних керуючих та притягнення їх до відповідальності за неправомірну діяльність; абстрагування та специфікація структурних компонентів загальної системи оподаткування арбітражних керуючих. Емпіричні методи: оцінка та узагальнення можливостей удосконалення вітчизняного податкового законодавства щодо процедур спрощеної системи оподаткування для арбітражних керуючих, а також впливу кількості перебуваючих у трудових відносинах осіб.

Результати. Побудова ефективної системи оподаткування, як набору інструментів фіскально-стимулюючого впливу на арбітражних керуючих як платників податків, є важливим для успішного регулювання економічних відносин у державі. Сучасне нормативно-правове регулювання

відносин оподаткуванням арбітражних керуючих за загальною системою оподаткування (сплата ПДФО, ЄСВ, військового збору тощо) ускладнює здійснення процедур відновлення платоспроможності боржника чи визнання його банкрутом. Запропоновано запровадження спрощеної системи оподаткування арбітражних керуючих як спеціального податкового режиму, для зниження податкового навантаження та стимулювання ефективної реалізації процедур банкрутства та мінімізації дисциплінарних проступків арбітражних керуючих, за які передбачено юридичну відповідальність в Україні.

Перспективи подальших досліджень полягають в удосконалення правових механізмів застосування спрощеної системи оподаткування, а також притягнення арбітражних керуючих до різних видів юридичної відповідальності (адміністративної, кримінальної, дисциплінарної) за вчинення правопорушень при використанні загальної системи оподаткування своєї діяльності та осіб, які перебувають з нити у трудових відносинах.

Ключові слова: *арбітражний керуючий, банкрутство, дисциплінарний проступок, загальна та спрощена система оподаткування, незалежна професійна діяльність, нормативно-правовий акт, податки та збори, трудові відносини, фіскальний вплив, юридична відповідальність.*

Summary. *Introduction. Introduction. The article highlights the features of the fiscal interaction of the state on arbitration managers and establishes that the control and supervisory influence of public administration bodies and the application of legal liability mechanisms are elements of the state's tax policy, which are aimed at ensuring both the revenue side of the state and local budgets. Attention is drawn to the expediency of forming the main vectors of development of such public administrative and regulatory relations of tax simulation of the activities of arbitration managers in Ukraine as the application of a simplified*

system of taxation, accounting and reporting to form a fair approach to taxation of certain categories of taxpayers.

The purpose of the article is to study the regulatory and legal consolidation of the status, powers and principles of forming the remuneration of the arbitration manager to prove the possibility of using a simplified taxation system for such taxpayers as an alternative to stimulating taxation to increase the efficiency of the activities of the specified subjects of social administrative and economic relations.

Materials and methods. The materials of the study were the regulatory and legal acts of Ukraine: the Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures, the Tax Code of Ukraine, the Code of Ukraine on Administrative Offenses, the Criminal Code of Ukraine, the laws of Ukraine "On the Collection and Accounting of a Single Contribution for Compulsory State Social Insurance", "On Amendments to the Tax Code of Ukraine Regarding the Features of Taxation during the Period of Martial Law" and other legislative acts of Ukraine.

The methodological basis of the study is the following methods. Theoretical methods: analysis and synthesis, comparison and generalization of approaches to the taxation of arbitration managers and their liability for illegal activities; Abstraction and specification of structural components of the general system of taxation of arbitration managers. Empirical methods: assessment and generalization of opportunities for improving domestic tax legislation regarding the procedures of the simplified taxation system for arbitration managers, as well as the impact of the number of persons in employment relations.

Results. Building an effective taxation system, as a set of tools for fiscal-stimulating influence on arbitration managers as taxpayers, is important for the successful regulation of economic relations in the state. Modern regulatory and legal regulation of relations by taxation of arbitration managers under the general system of taxation (payment of personal income tax, social security tax, military duty, etc.) complicates the implementation of procedures for restoring

the debtor's solvency or declaring him bankrupt. It is proposed to introduce a simplified system of taxation of arbitration managers as a special tax regime to reduce the tax burden and stimulate the effective implementation of bankruptcy procedures and minimize disciplinary offenses of arbitration managers, for which legal liability is provided in Ukraine.

Prospects for further research are to improve the legal mechanisms for applying the simplified system of taxation, as well as to bring arbitration managers to various types of legal liability (administrative, criminal, disciplinary) for committing offenses when using the general system of taxation of their activities and persons who are in employment relations with them.

Key words: *arbitration manager, bankruptcy, disciplinary offense, general and simplified taxation system, independent professional activity, regulatory legal act, taxes and fees, labor relations, fiscal impact, legal liability.*

Постановка проблеми. Ефективним засобом регулювання соціально-економічних відносин є фіскальна взаємодія та помірний вплив держави на платника податків за допомогою дієвих податкових важелів та механізмів регулювання. Зазначений контрольно-наглядовий вплив, а також застосування механізмів юридичної відповідальності, як елементи податкової політики держави, спрямовані як на забезпечення дохідної частини державного та місцевих бюджетів, так і на формування основних векторів розвитку різних видів публічних управлінських та регуляторних відносин (податкове планування та прогнозування, регулювання, контроль, відповідальність тощо) в Україні.

Фундаментальним завданням податкової політики нашої держави повинно бути створення на національному рівні стабільної та ефективної системи оподаткування, яка повинна базуватися, у першу чергу, на справедливому підході до оподаткування різних категорій платників податків, як основному принципу оподаткування. Оподаткування

діяльності такої категорії платників податків як арбітражний керуючий (розпорядник майна, керуючий санацією, ліквідатор) (надалі – арбітражний керуючий) наразі є важливим питанням. Адже, стимулююче оподаткування цих суб'єктів суспільно-економічних відносин може позитивно впливати на справедливе та правомірне подолання наслідків банкрутства суб'єктів господарювання як важливого чинника збереження стабільного стану економіки держави, особливо в сучасних умовах глобальних викликів.

Метою статті є дослідження нормативно-правового закріплення статусу, повноважень та принципів формування винагороди арбітражного керуючого для доведення можливості використання спрощеної системи оподаткування для таких платників податків як альтернативи стимулюючого оподаткування щодо підвищення ефективності у діяльності зазначених суб'єктів суспільних управлінсько-економічних відносин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Наразі у правовій та економічній науках наявна достатня кількість праць щодо оподаткування різних категорій платників податків таких вітчизняних науковців як Бондарук Т. Г., Гутаріна С. О., Заверуха Т. Б., Зайчиков В. В., Кравченко В. І., Курило В. І., Лобода Н. О., Мосолова Ю. О., Музика-Стефанчук О. А., Мушенок В. В., Онісіфорова В.Ю., Сідельнікова В.К., Ситніченко О.М., Солдатенко О. В., Смоляр О. А., Царенко А. Я., Чабанюк О. М., Якимчук Н. Я. та інших.

В цілому дослідники як не зовсім позитивно, так і відносно позитивно характеризують доцільність застосування як загальної так і спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності в умовах подальшого удосконалення системи правового регулювання фінансових відносин.

Зокрема, Онісіфорова В.Ю. та Сідельнікова В.К. характеризують недоліки спрощеної системи оподаткування, визначають доцільність її реформування з метою мінімізації застосування або повного скасування. На переконання науковців, виникнення спрощеної системи оподаткування

було вимогою часу, адже саме це дозволило активізувати ділову активність суб'єктів господарювання. Наразі існування спрощеної системи стало інструментом мінімізації податкового навантаження [1].

Прикладом протилежної думки є позиція таких науковців як Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Мосолова Ю. О. про те, що наразі єдиний податок лишається досить поширеним серед суб'єктів малого підприємництва, що дає змогу розглядати його як стабільне і прогнозоване джерело податкових надходжень місцевих бюджетів. В свою чергу, єдиний податок є стабільним інструментом впливу органів місцевої влади, який вони використовують для заохочення, підтримки та стимулювання діяльності суб'єктів малого бізнесу, залучення їх до процесів розвитку територіальних громад [2].

Досліджуючи загальний спектр податкових відносин та вплив інструментів податкового тиску та стимулювання на суб'єктів господарювання, Курило В.І., Мушенок В.В., Ситніченко О.М. аргументують доцільність існування загальної та спрощеної систем оподаткування, а також визначають доцільним використання механізмів надання різних видів податкових преференцій в довоєнних умовах розвитку вітчизняної економіки, а також у період правого режиму воєнного стану та післявоєнної відбудови структурних господарських відносин [3].

Проте, у вказаних вище та інших працях відсутні результати досліджень оподаткування обсягів винагород за діяльність арбітражних керуючих та наукового обґрунтування застосування преференцій для зазначеної категорії суб'єктів як важливих учасників забезпечення управлінських процесів здійснення процедур банкрутства вітчизняних суб'єктів господарювання.

Виклад основного матеріалу дослідження. Побудова ефективної системи оподаткування, як набору інструментів фіскально-стимулюючого впливу на усі види та групи платників податків, є пріоритетним завданням регулювання економічних відносин на державному рівні. Сучасне

нормативно-правове регулювання відносин оподаткуванням арбітражних керуючих, на нашу думку, наразі максимально ускладнює дієве функціонування та розвиток у перспективі провадження інституту банкрутства. Адже, важливим є забезпечення у процедурі відновлення стабільності функціонування суб'єктів підприємницької діяльності, які потрапили у скрутне економічне становище, проте мають можливості до відновлення платоспроможності, а також збереження трудових відносин роботодавців та найманих працівників як важливої соціальної складової у державі.

Отже, правове становище арбітражного керуючого регулюється Кодексом України з процедур банкрутства від 18.10.2018 № 2597-VIII із змінами і доповненнями (далі – КУзПБ), преамбула якого визначає його основним регуляторним актом, що «встановлює умови та порядок відновлення платоспроможності боржника - юридичної особи або визнання його банкрутом з метою задоволення вимог кредиторів, а також відновлення платоспроможності фізичної особи» [4].

Деталізуючи основні терміни та категорії інституту відновлення платоспроможності суб'єкта чи його банкрутства, КУзПБ характеризує арбітражного керуючого наступним чином: 1) визначає фізичною особою, яка отримала відповідне свідоцтво та інформація про яку внесена до Єдиного реєстру арбітражних керуючих України (стаття 1); відносить до суб'єктів незалежної професійної діяльності (част. 4 стаття 10) [4].

Враховуючи викладене вище, на нашу думку, доцільним є проаналізувати визначення у чинному законодавстві категорії «незалежна професійна діяльність». Адже віднесення платника податків до зазначеної категорії визначає його належність до певної системи оподаткування. Зокрема, у Податковому кодексі України (надалі – ПК України) незалежна професійна діяльність визначається як участь у діяльності фізичної особи, що передбачена у пп. 14.1.226 цього нормативно-правового акта [5].

Особливістю статусу арбітражного керуючого є забезпечення трудових відносин із іншими особами (використовує найману працю не більш як чотирьох фізичних осіб) [5].

Деталізуємо, що ПК України до незалежної професійної діяльності фізичної особи відносить: 1) участь у науковій, літературній, артистичній, художній, освітній або викладацькій діяльності; 2) діяльність лікарів, приватних нотаріусів, приватних виконавців, адвокатів, арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів), аудиторів, бухгалтерів, оцінщиків, інженерів чи архітекторів тощо за умови, що така особа не є працівником або фізичною особою-підприємцем (надалі – ФОП). Зареєстрована фізична особа як підприємець, яка провадить незалежну професійну діяльність, обліковується у контролюючих органах (п. 65.9, стаття 65) [4].

Отже, арбітражний керуючий є суб'єктом незалежної професійної діяльності, якого законодавець у ПК України відносить, поряд із ФОПом до категорії самозайнятих осіб та визначає їх платниками податків (п.п. 14.1.226 п. 14.1 ст. 14) [5].

Оподаткування доходів арбітражного керуючого, здійснюється за загальною системою оподаткування обліку і звітності, відповідно до положень ст. 178 ПК України. Зокрема, згідно з п. 178.3 цієї статті оподатковуваним доходом вважається сукупний чистий дохід, тобто різниця між доходом і документально підтвердженими витратами, необхідними для провадження певного виду незалежної професійної діяльності. ПК України не передбачає будь-якого переліку витрат для самозайнятих фізичних осіб, які провадять незалежну діяльність – арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) [5].

Проведені дослідження дають підстави сформувати перелік витрат арбітражного керуючого, які, при умові документального підтвердження,

можуть бути віднесені на витрати: 1) сплата орендної плати за користування орендованим приміщенням, або оплата за комунальні послуги; 2) поточний ремонт обладнання пандусу для під'їзду інвалідів; 3) технічне забезпечення діяльності робочого місця такої особи та його обслуговування; 4) ремонт та технічне обслуговування обладнання; 5) виготовлення печаток, а також їх заміну; 6) відкриття рахунків у банках та їх розрахунково-касове обслуговування; 7) оплату праці та обов'язкові нарахування на фонд оплати праці помічників; 8) проходження підвищення кваліфікації; 8) придбання та передплату нормативної літератури; 9) користування електронною базою законодавства; 10) підключення та користування мережею Інтернет; 11) придбання канцелярського приладдя; 12) суми сплаченого єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування; 13) страхування професійних ризиків за шкоду, заподіяну внаслідок неумисних дій або помилки під час здійснення повноважень; 14) поштові та кур'єрські послуги, необхідні для виконання діяльності; 15) витрати на послуги телекомунікаційного зв'язку для ведення податкового обліку та подання податкової та іншої звітності.

Слід зазначити, що оскільки у 2026 році система оподаткування арбітражних керуючих в Україні залишається незмінною порівняно з попередніми роками та продовжує здійснюватися за загальною системою оподаткування, відповідно до ст. 178 ПК України, то доцільно здійснити аналіз загальної системи оподаткування для ФОПів.

Отже зазначимо, що загальну систему оподаткування як правило обирають ФОПи, які мають значні витрати, що можуть враховуватись при обчисленні бази оподаткування, або якщо обрані ними види діяльності не дозволяють застосовувати спрощену систему оподаткуванням (сплату єдиного податку). Перелік видів діяльності, які не мають право здійснювати ФОП на загальній системі оподаткування, визначений у ст. 4 Закону України «Про підприємництво» від 07.02.1991 р. № 698-XII [6].

Загальна система оподаткування передбачає сплату таких обов'язкових платежів: 1) податку на доходи фізичних осіб (надалі – ПДФО), який нараховується за ставкою 18% (п. 167.1 та п. 177.1), а об'єктом оподаткування є чистий дохід, який розраховується як різниця між загальним оподатковуваним доходом і документально підтвердженими витратами, пов'язаними з господарською діяльністю ФОП (п. 177.2) [5]; 2) військовий збір сплачується за ставкою 5%, а базою оподаткування є чистий дохід, як і для сплати ПДФО [7]; 3) єдиний соціальний внесок (надалі – ЄСВ) сплачується за ставкою 22%, а базою для нарахування ЄСВ для ФОП є дохід (прибуток), отриманий у результаті підприємницької діяльності, який підлягає оподаткуванню ПФДО (п. 2 ч. 1 ст. 7) [8].

Охарактеризувавши загальний стан фіскального спрямування загальної системи оподаткування, здійснимо дослідження правових засад застосування спрощеної системи оподаткування як спеціального податкового режиму, який був запроваджений шляхом внесення до розділу XIV ПК України глави 1 для зниження податкового навантаження та стимулювання малого підприємництва в Україні. Зазначена система є особливим механізмом справляння податків і зборів, що встановлює заміну сплати окремих податків і зборів, визначених п. 297.1 статті 297 ПК України, на сплату єдиного податку в порядку та на умовах, передбачених зазначеною вище главою, з одночасним веденням спрощеного обліку та звітності. Відповідно до статті 10 ПК України єдиний податок належить до місцевих податків, отже справляється до місцевих бюджетів [5].

Загальними перевагами застосування спрощеної системи для платників податків, на нашу думку, є: 1) скорочення переліку податків; 2) значне спрощення ведення обліку та звітності; 3) право не використовувати реєстратор розрахункових операцій при відповідних обсягах доходу та виді діяльності; 4) право вибору бути чи ні платником податку на додану вартість; 5) сплата фіксованого розміру податку тощо.

У доктрині права та окремих державних підзаконних нормативно-правових актах визначено ризики застосування спрощеної системи оподаткування. Цимбалюк І. О. визначає негативним суспільно-економічним явищем спрощеної системи оподаткування наявність великої кількості неофіційно працевлаштованих працівників у ФОПів [9, с. 99]. Греца Я. В. зазначає про те, що несплата ПДФО від здачі в оренду приватного майна є суттєвою системною проблемою на рівні країни, що спричиняє втрату значного обсягу податкових надходжень місцевими бюджетами [10, с. 76]. Добрунік Т.П. визначає фіскальну значимість спрощеної системи оподаткування у податкових надходженнях місцевих бюджетів у період воєнного стану та визначає перспективи зростання фіскального навантаження на ФОПів, які потребують податкового стимулювання у сфері сучасних стратегічно значимих видів діяльності [11].

У Національній стратегії доходів до 2030 року (далі – Стратегія доходів) зазначається наступні недоліки спрощеної системи оподаткування: 1) загроза податковим надходженням та вплив на прийняття рішень суб'єктами підприємницької діяльності; 2) можливість приховування обсягів оборотів або певних видів діяльності з метою реалізації нелегально ввезених або вироблених товарів, а також реальні обсяги готівкових розрахунків із кінцевими споживачами; 3) нерівні конкурентні умови через необхідність виконання платниками, вимог щодо ведення обліку товарів, виконання правил реєстрації готівкових розрахунків тощо; 4) спотворює оподаткування найманих працівників та сприяє неформальній зайнятості тощо [12].

У Стратегії доходів представлено план реформування спрощеної системи оподаткування, основними пунктами якого є підтримання розвитку в Україні мікро та малого підприємництва та усунення можливості викривлення конкурентного середовища великими суб'єктами господарювання шляхом зловживання перевагами, а також подолання

існуючої мінімізації щодо сплати податків та приховування від оподаткування обсягів реалізації товарів та послуг.

Отже, критичний аналіз правового механізму загальної та спрощеної систем оподаткування, наукових розвідок та актів нормативно-правового регулювання даного типу суспільно-економічних відносин, дає можливість визначити об'єктивні авторські зауваження щодо спрощеної системи: 1) необхідність сплати фіксованої суми податку незалежно від результатів діяльності (перша та друга група) для ФОПів з низькорентабельною діяльністю; 2) постійний контроль розміру доходу задля недопущення перевищення встановлених обсягів для обраної групи спрощеної системи; 3) значні обмеження для розширення обсягів, обрання виду діяльності та залучення найманих працівників; 4) обмеження при роботі з юридичними особами та платниками загальної системи оподаткування тощо.

Однак, незважаючи на визначені у правовій науковій доктрині та сформовані авторським колективом цієї статті, спрощена система обліку та звітності є однією з найбільш суттєвих переваг для фіскальної взаємодії арбітражних керуючих із державою, які по суті своєї визначеної законодавством діяльності не мають організаційних і фінансових можливостей забезпечувати складний бухгалтерський та податковий облік, як у середніх чи великих суб'єктів підприємницької діяльності.

З метою обґрунтування вказаної вище позиції охарактеризуємо фінансову діяльність арбітражного керуючого, грошова винагорода якого складається з основної та додаткової грошових винагород відповідно до статті 30 КУзПБ [4].

Розмір основної винагороди арбітражного керуючого за виконання ним повноважень розпорядника майна або ліквідатора визначається в розмірі середньомісячної заробітної плати керівника боржника за останніх 12 місяців його роботи до відкриття провадження у справі. При цьому, вона не може бути менше трьох розмірів мінімальної заробітної плати за кожний

місяць виконання арбітражним керуючим повноважень. За виконання ним повноважень керуючого санацією встановлюється оплата зборами кредиторів під час схвалення плану санації і не може бути меншим за чотири розміри мінімальної заробітної плати за кожний місяць виконання арбітражним керуючим повноважень.

Додаткова грошова винагорода арбітражного керуючого визначається в розмірі: 1) 5% від вартості стягнутого на користь боржника майна, яке на день відкриття провадження у справі перебувало у третіх осіб; 2) 3% суми погашених вимог кредиторів. Така винагорода не сплачується арбітражному керуючому у разі, якщо вимоги забезпеченого кредитора погашаються у зв'язку з продажем такому кредитору майна, що забезпечує його вимоги. Кредитори можуть створювати фонд для авансування грошової винагороди та відшкодування витрат арбітражного керуючого. Порядок формування фонду та порядок використання його коштів визначаються рішенням комітету кредиторів та затверджуються ухвалою господарського суду[4].

Звернемо увагу на здійснення контролю за фінансовою діяльністю арбітражного керуючого щодо уникненням ним дисциплінарних проступків та притягнення його до відповідальності за вчинені правопорушення. Отже, арбітражний керуючий не менше одного разу на два місяці звітує про нарахування та виплату грошової винагороди на засіданнях зборів кредиторів (у процедурі банкрутства фізичної особи) чи комітету кредиторів (у процедурі банкрутства юридичної особи), а в частині витрат, що стосуються заставного майна, – перед забезпеченим кредитором. Звіт про нарахування та виплату грошової винагороди, здійснення та відшкодування витрат за підсумками процедур розпорядження майном, санації, ліквідації, реструктуризації заборгованості, погашення боргів, виплати винагороди за трудовими відносинами подається арбітражним керуючим до господарського суду за п'ять днів до закінчення відповідної

процедури, розглядається судом та затверджується ухвалою, що може бути оскаржена у встановленому порядку.

Юридична відповідальність (цивільно-правова, адміністративна, кримінальна) арбітражного керуючого в Україні регулюється КУзПБ та іншими нормативними актами [4]. Покарання арбітражного керуючого за вчинення дисциплінарного проступку у сфері трудових відносин із найманими працівниками регулюється трудовим законодавством. За порушення податкового законодавства арбітражні керуючі несуть відповідальність на загальних підставах, подібно до інших суб'єктів незалежної професійної діяльності. Такі порушення можуть кваліфікуватися як адміністративні правопорушення: ст. 163-1 – порушення порядку ведення касових операцій; ст. 163-2 – порушення порядку ведення податкового обліку тощо [4], а також злочини ст. 212 – порушення порядку погашення податкових зобов'язань[4].

Висновки. Проведені дослідження дають підстави зазначити про те, що окремі категорії осіб, які займаються незалежною професійною діяльністю в Україні теоретично можуть претендувати на обрання спрощеної системи оподаткування, обліку та звітності. Методика розрахування основної та додаткової винагороди арбітражного керуючого показує про можливість її оподаткування єдиним податком другої групи. Пропонується внесення змін до ПК України про вилучення арбітражних керуючих (розпорядників майна, керуючих санацією, ліквідаторів) з категорії до незалежної професійної діяльності фізичної особи для п. 65.9, статті 65 зазначеного Кодексу. Пропонується як засіб фіскального впливу запровадження посилення заходів юридичної відповідальності до арбітражного керуючого за вчинення податкових правопорушень, а також за вчинення дисциплінарних проступків у сфері трудових правовідносин, зокрема виплати податкових платежів та соціальних внесків за найманих працівників.

Перспективами подальших досліджень є аналіз податкової нормативно-правової бази та формування пропозицій щодо застосування спрощеної системи оподаткування для інших категорій осіб, які займаються незалежною професійною діяльністю в Україні.

Література

1. Онісіфорова В.Ю., Сідельнікова В.К. Спрощена система оподаткування: сучасний стан, переваги, недоліки та перспективи. *Проблеми та перспективи розвитку підприємництва*. 2019. № 23. С. 158–166. DOI: https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2019.23.0.158

2. Лобода Н. О., Чабанюк О. М., Мосолова Ю. О. Спрощена система оподаткування як мікроекономічний фіскальний регулятор. *Бізнес Інформ*. 2021. № 4. С. 228–234. DOI: https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-228-234

3. Курило В.І., Мушенок В.В., Ситніченко О.М. Трансформація адміністративно-правових засад функціонування системи оподаткування після введення воєнного стану в Україні. Jurisprudence under martial law: conceptual dimension: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 2024. 428 p.

4. Кодекс України з процедур банкрутства від 18.102018 р. № 2597-VIII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text (дата звернення: 05.02.2026).

5. Податковий кодекс України від 02.12.2010 р. № 2755-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text (дата звернення: 05.02.2026).

6. Про підприємництво: Закон України від 07.02.1991 р. № 698-XII. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text (дата звернення: 05.02.2026).

7. Про внесення змін до Податкового кодексу України щодо особливостей оподаткування у період дії воєнного стану: Закон України № 4015-IX від 22.11.2024 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text (дата звернення: 05.02.2026).

8. Про збір та облік єдиного внеску на загальнообов'язкове державне соціальне страхування: Закону України» від 08.07.2010 №2464-VI. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text (дата звернення: 05.02.2026).

9. Цимбалюк І.О. Фіскальний простір інклюзивного розвитку регіону в умовах фінансової децентралізації: теорія, методологія, практика: монографія. Луцьк : Вежа-Друк, 2022. 154 с.

10. Греца Я.В. Зміст, правові засоби та межі податкового планування зарубіжний досвід та українська практика : монографія. Ужгород : ТОВ «РІК-У», 2020. 189 с.

11. Добрунік Т.П. Спрощена система оподаткування: фіскальна значимість та пріоритети розвитку. *Економіка та суспільство*, 2024. № 60. DOI: https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-10

12. Національна стратегія доходів до 2030 року: Розпорядження Кабінету Міністрів України від 27 грудня 2023 р. № 1218-р. URL: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223 (дата звернення: 05.02.2026).

13. 13. Кодекс України про адміністративні правопорушення від 07.12.1984 р. № 8073-X. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text (дата звернення: 04.02.2026).

14. Кримінальний кодекс України від 05.04.2001 р. № 2341-III. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text (дата звернення: 05.02.2026).

References

1. Onisiforova V.Yu., Sidel′nikova V.K. (2019). Sproshchena systema opodatkuvannya: suchasnyy stan, perevahy, nedoliky ta perspektyvy [Simplified taxation system: current state, advantages, disadvantages and prospects]. *Problemy ta perspektyvy rozvytku pidpryyemnytstva*. № 23. 158–166. https://doi.org/10.30977/PPB.2226-8820.2019.23.0.158 [in Ukrainian].

2. Loboda N. O., Chabanyuk O. M., Mosolova Yu. O. (2021). Sproshchena systema opodatkuvannya yak mikroekonomichnyy fiskal′nyy rehulyator [Simplified taxation system as a microeconomic fiscal regulator]. *Biznes Inform*. № 4. 228–234. https://doi.org/10.32983/2222-4459-2021-4-228-234 [in Ukrainian].

3. Kurylo V.I., Mushenok V.V., Sytnichenko O.M. (2024). Transformatsiya administratyvno-pravovykh zasad funktsionuvannya systemy opodatkuvannya pislya vvedennya voyennoho stanu v Ukrayini [Transformation of the administrative and legal principles of the functioning of the taxation system after the introduction of martial law in Ukraine]. Jurisprudence under martial law: conceptual dimension: Scientific monograph. Riga, Latvia: Baltija Publishing, 428 [in Ukrainian].

4. Verkhovna Rada of Ukraine (2018). Kodeks Ukrayiny z protsedur bankrut·stva vid 18.102018 r. № 2597-VIII [Code of Ukraine on Bankruptcy Procedures of October 18, 2018 № 2597-VIII]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2597-19#Text [in Ukrainian].

5. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02 Desember 2010. № 2755-VI [Tax Code of Ukraine: Law of Ukraine dated December 02, 2010 №. 2755-VI]. Podatkovyy kodeks Ukrayiny vid 02.12.2010. № 2755-VI. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2755-17#Text [in Ukrainian].

6. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Pro pidpryyemnytstvo: Zakon Ukrayiny vid 07 February 1991. № 698-XII [On Entrepreneurship: Law of

Ukraine dated February 07, 1991 № 698-XII]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/698-12#Text [in Ukrainian].

7. Verkhovna Rada of Ukraine. (2024). Pro vnesennya zmin do Podatkovoho kodeksu Ukrayiny shchodo osoblyvostey opodatkuvannya u period diyi voyennoho stanu: Zakon Ukrayiny № 4015-IX vid 22 November 2024. [On Amendments to the Tax Code of Ukraine Regarding the Features of Taxation during the Period of Martial Law: Law of Ukraine No. 4015-IX dated November 22, 2024]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/4015-20#Text [in Ukrainian].

8. Verkhovna Rada of Ukraine. (2010). Pro zbir ta oblik yedynoho vnesku na zahal′noobov'yazkove derzhavne sotsial′ne strakhuvannya: Zakonu Ukrayiny» vid 08 Jule 2010 №2464-VI [On Collection and Accounting of a Single Contribution for Compulsory State Social Insurance: Law of Ukraine dated Jule 08, 2010 № 2464-VI]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2464-17#Text [in Ukrainian].

9. Tsymbalyuk I.O. (2022). Fiskal′nyy prostir inklyuzyvnoho rozvytku rehionu v umovakh finansovoyi detsentralizatsiyi: teoriya, metodolohiya, praktyka: monohrafiya. Luts′k: Vezha-Druk [Fiscal space for inclusive development of the region in the context of financial decentralization: theory, methodology, practice: monograph. Lutsk: Vezha-Druk]. 154 [in Ukrainian].

10. Hretsa Ya.V. (2020). Zmist, pravovi zasoby ta mezhi podatkovoho planuvannya zarubizhnyy dosvid ta ukrayins′ka praktyka : monohrafiya. Uzhhorod : TOV «RIK-U» [Content, legal means and limits of tax planning foreign experience and Ukrainian practice: monograph. Uzhgorod: LLC "RIK-U"]. 189 [in Ukrainian].

11. Dobrunik T.P. (2024). Sproshchena systema opodatkuvannya: fiskal′na znachymist′ ta priorytety rozvytku [Simplified taxation system: fiscal significance and development priorities]. *Ekonomika ta suspil'stvo* № 60. https://doi.org/10.32782/2524-0072/2024-60-10 [in Ukrainian].

12. Cabinet of Ministers of Ukraine (2023). Natsional′na stratehiya dokhodiv do 2030 roku: Rozporyadzhennya Kabinetu Ministriv Ukrayiny vid 27 hrudnya 2023 r. № 1218-r [National Revenue Strategy until 2030: Order of the Cabinet of Ministers of Ukraine dated December 27, 2023 № 1218-p]. Retrieved from: https://www.kmu.gov.ua/npas/pro-skhvalennia-natsionalnoi-stratehii-dokhodiv-do-2030-s1218-271223 [in Ukrainian].

13. Verkhovna Rada of Ukraine. (1984). Kodeks Ukrayiny pro administratyvni pravoporushennya vid 07 December 1984. № 8073-X [Code of Ukraine on Administrative Offenses dated December 07, 1984 № 8073-X]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/80731-10#Text [in Ukrainian].

14. Verkhovna Rada of Ukraine. (2001). Kryminal′nyy kodeks Ukrayiny vid 05 April 2001 № 2341-III [Criminal Code of Ukraine dated April 05, 2001 № 2341-III]. Retrieved from: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2341-14#Text [in Ukrainian].